

INVESTERINGSVOORSTEL

Onderwerp:	Planuitwerking project KRW Grote Beek
Aandachtsveldhouder:	ing. P. Schrijver
Informatie bij:	Basistaakmanager Watersysteem
Zaaknummer:	102242
Openbaarheid:	Openbaar
Bijlage(n):	Geen
Programma:	Watersysteem
Projectnummer:	81123
Projectnaam:	KRW Grote Beek
Beleidsprestatie:	16 km beekherstel KRW
Bruto krediet:	€ 1.750.000 (aanvullend) € 2.500.000 (totaal)
Inkomsten:	€ 1.250.000
Netto krediet:	€ 1.250.000
Startmaand project:	Juni 2023
Eindmaand project:	December 2028

Advies

1. Beschikbaar stellen van een aanvullend krediet á € 1.750.000 (totaal € 2.500.000) voor de verdere planuitwerking en een deel van de planrealisatie van project KRW Grote Beek.

Inleiding

De Grote Beek begint ten noordoosten van Doetinchem en stroomt uit in de IJssel bij Bronckhorst. De lengte van de Grote Beek is ca. 20 km. De Grote Beek is aangewezen als KRW-waterlichaam, waardoor hier nog een grote gebiedsopgave ligt voor 2027. Deze gebiedsopgave moet bijdragen aan het vergezicht (2050) van de gebiedsontwikkeling van een klimaatrobuust stroomgebied van de Grote Beek.

De KRW-opgave is gedefinieerd in de door Waterschap Rijn en IJssel opgestelde KRW-factsheets en is onderdeel van het Waterbeheerprogramma (WBP).

Voor het stroomgebied van de Grote Beek is een Watersysteemanalyse opgesteld. Met een schetsontwerp en voorlopig ontwerp zijn de maatregelen in beeld gebracht om de KRW-doelen te realiseren. In overleg met de betrokken grondeigenaren wordt dit verder uitgewerkt. Voor uitvoering van het gebiedsproces en de daar uit voortvloeiende maatregelen wordt in dit investeringsvoorstel het benodigde krediet aangevraagd.

Eerder genomen besluiten

Het algemeen bestuur (AB) heeft in de vergaderingen van 30 juni 2020 en 14 juli 2020 inzake KRW-doelen en maatregelen periode 2022-2027 conform voorstel besloten:

1. De ecologische doelen en maatregelen voor 36 waterlichamen, zoals opgenomen in de factsheets, in concept vast te stellen, als input voor het landelijke waterkwaliteitsportaal en voor de ontwerp-waterbeheerplannen van ons waterschap, de provincies Gelderland en Overijssel en het Rijk.
2. Het achtergronddocument, en daarmee de op de Kaderrichtlijn Water gebaseerde onderbouwing van de ecologische doelen en maatregelen, vast te stellen.

Het algemeen bestuur (AB) heeft in de vergadering van 15 december 2020 conform voorstel besloten:

1. In te stemmen met de doelen en de (onderzoeks)maatregelen voor 29 HEN- en SED-wateren, zoals opgenomen in de feitenbladen, als input voor het ontwerp-waterbeheerplan 2022-2027 van het waterschap en het ontwerp regionaal waterprogramma 2022-2027 van de provincie Gelderland. De maatregelen die zijn benoemd als KRW-maatregel zijn vastgesteld bij het AB-besluit 17 juli 2020.

Het college van Dijkgraaf en Heemraden heeft in de vergadering van 7 december 2021 besloten:

1. In te stemmen met de Samenwerkingsovereenkomst 2022-2027 met de provincie Gelderland.
2. Kennis te nemen van het proces om te komen tot ondertekening van de SOK op 10 december in het overleg GS-BOGW. Dit besluit is op 21 december 2021 als mededeling in het AB geagendeerd.

Het algemeen bestuur heeft in de vergadering van 2 juli 2024 conform voorstel besloten:

1. Kennis te nemen van de Watersysteemanalyse Grote Beek.
2. In te stemmen met een aanpak in deelgebieden van het systeemherstel van de Grote Beek en verdere uitwerking van de ontwerpvarianten.
3. Beschikbaar stellen van een krediet á € 750.000 voor de planverkenning en de planuitwerking voor de KRW-opgave van de Grote Beek.

Het college van Dijkgraaf en Heemraden heeft in de vergadering van 8 april 2025, Met inachtneming van de opmerkingen over benodigde breedte voor de middelloop Grote Beek, de in te zetten juridische instrumenten en de oproep om mogelijkheden voor het verwerven van grondposities te onderzoeken, besloten;

1. In te stemmen met de planuitwerking van de KRW-opgave voor de Grote Beek op de volgende drie deeltrajecten; a. Oude Kleine Beek; b. Grote Beek; c. Hummelose Beek;
2. In te stemmen met inzetten van volledig schadeloosstelling voor realiseren van de KRW-opgave in het plangebied van de Grote Beek;
3. In gang zetten van de procedure voor het wijzigen van de factsheet van de Grote Beek in aanloop naar het volgende Waterbeheerprogramma (WBP).

Onderbouwing

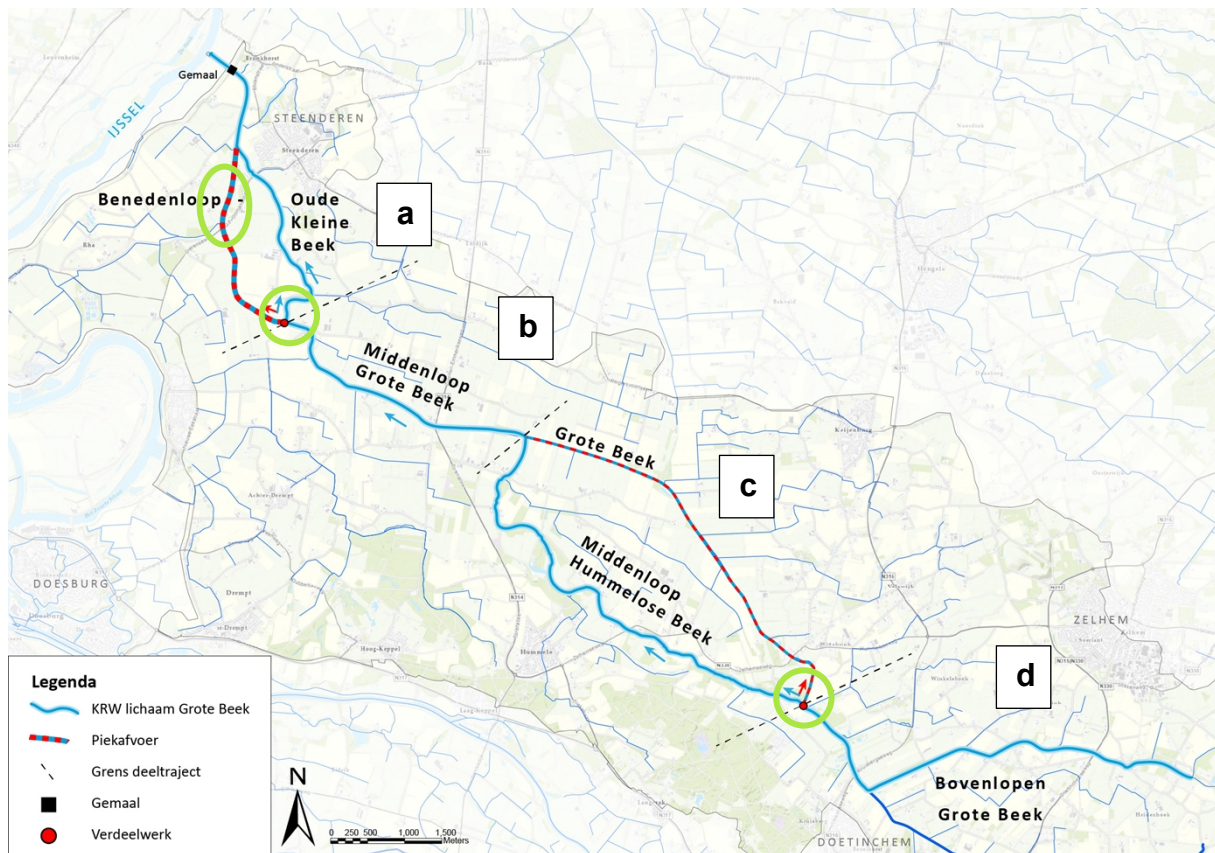
1.1 Het Schetsontwerp is een uitwerking van de mogelijkheden voor het herstel van het watersysteem van de Grote Beek en geeft invulling aan de KRW-opgave van de Grote Beek.

De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt eisen aan de biologische en ecologische kwaliteit van watergangen. Voor het stroomgebied van de Grote Beek is een opgave geformuleerd om stromend water, vispasseerbaarheid en ecologische gradiënten te realiseren. Op basis van de verkenning en de Watersysteemanalyse is in de planuitwerking een schetsontwerp en voorlopig ontwerp opgesteld waarmee we kunnen voldoen aan onze KRW opgave.

Het project is verdeeld in 4 deeltrajecten (zie figuur 1):

- a) **De Oude Kleine Beek** in de benedenloop van de Grote Beek tussen het gemaal en de Lamstraat.
- b) **De benedenstroomse middenloop van de Grote Beek** tussen de Lamstraat en de instroom van de Hummelose Beek.

- c) **De Hummelose Beek** in de middenloop tussen de instroom van de Hummelose Beek tot en met natuurreservaat Wittebrink.
- d) **De bovenlopen van de Grote Beek** stroomopwaarts van natuurreservaat Wittebrink.

Figuur 1. Plankaart project KRW Grote Beek (groene cirkels = prioriteit uitvoering tot en met 2028, overige delen volgen daarna 2029-2031)

In het schetsontwerp zijn voor drie deeltrajecten de volgende maatregelen uitgewerkt:

- a) **Oude Kleine Beek**
Door aanleg van stapstenen en variatie in de oever kan de beek ecologisch ingericht worden en geschikt gemaakt worden voor (paaiplaats voor) stromingsminnende vissen. De Grote Beek wordt hierbij ingericht als hoogwatergeul en blijft behouden om de afwateringsfunctie voor de landbouw te blijven bedienen. Aanpassingen op dit traject zijn nodig om het beheer en onderhoud veilig uit te kunnen voeren in relatie tot het leefgebied van de bever.
- b) **Benedenstroomse middenloop Grote Beek**
Het volgen van de huidige loop van de Grote Beek biedt mogelijkheden om de KRW opgave te realiseren. Het systeem kan zo worden ontworpen dat in droge zomers water voldoende snel blijft stromen, terwijl bij piekafvoeren het hoogwater wordt opgevangen.
- c) **Hummelose Beek**
In de middenloop biedt de Hummelose Beek goede mogelijkheden om de KRW opgave te realiseren. De Grote Beek wordt hierbij ingericht als hoogwatergeul en blijft behouden om de afwateringsfunctie voor de landbouw te blijven bedienen.

1.2 Met een gefaseerde aanpak in deeltrajecten zorgen we voor een efficiënte Planuitwerking en Planrealisatie.

Dit project is groot in geografische omvang, er zijn veel belanghebbenden, en er is weinig beweging op de grondmarkt. Om het project zo effectief mogelijk te organiseren, kiezen we voor een aanpak in deeltrajecten zoals aangegeven in 1.1. We beginnen daar waar we mogelijkheden zien en waar maatregelen gedefinieerd zijn in het schetsontwerp. Dit is van belang voor een zorgvuldige samenwerking met grondeigenaren. De bovenlopen zijn nog niet in het schetsontwerp uitgewerkt. Waar zich kansen voordoen, wordt afvoer vertraagd en water vastgehouden.

1.3 Om de planuitwerking verder op te pakken en een deel van de planrealisatie te starten, is aanvullend € 1.750.000 krediet nodig.

Het nog uit te voeren gebiedsproces voor het verkrijgen van voldoende grondpositie, de verdere planuitwerking voor het bepalen van de hydrologische effecten en de start van de planrealisatie is geraamd tot en met 2028 en daarvoor is aanvullend € 1.750.000 nodig. Daarmee werken we aan de volgende resultaten:

Planuitwerking

- Hydraulische berekeningen Grondwater (2026)
- Planuitwerking voor de Grote Beek tot en met Definitief Ontwerp inclusief bijbehorend gebiedsproces (deeltraject a, b en c 2026 – 2028)
- Planuitwerking en grondstrategie voor realisatie van stroken langs de Oude Kleine Beek (deeltraject a) en Hummelose Beek (deelgebied c) voor verbetering van de oevers en aanleg van beplanting
- Planuitwerking en grondstrategie voor gronden langs de Grote Beek die functioneren als (meestromende) berging (deeltraject a en c 2026 – 2028)

Planrealisatie

- Planrealisatie vindt in deelprojecten plaats. Het eerste deelproject in uitvoering betreft Grote Beek benedenloop Prinsenmaat (deeltraject a) 2026 – 2027).
- Daarnaast wordt prioriteit gegeven aan de aansluiting van de Hummelose Beek en de Oude Kleine Beek (deeltraject a en c) 2026 -2028).

Voor de volledige planrealisatie van deeltrajecten a, b en c wordt in 2028 aanvullend uitvoeringskrediet aangevraagd.

Kosten

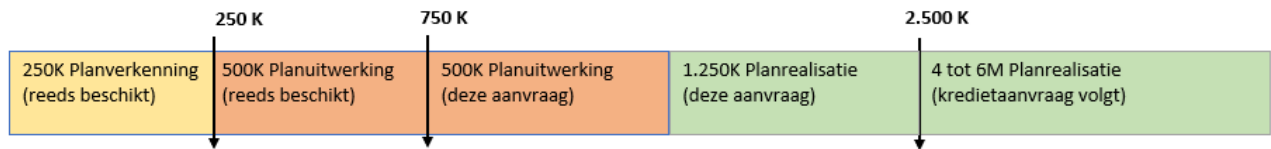
Voor de planverkenning, planuitwerking en start van de planrealisatie voor het stroomgebied van de Grote Beek is in de periode tot en met 2028 € 2.500.000 krediet nodig.

In de samenwerkingsovereenkomst met de provincie Gelderland (SOK 2022-2027) is een principe cofinanciering van 50% afgesproken.

In de bestaande beschikking uit 2022 is bruto € 500.000 met € 250.000 cofinanciering beschikt.

Aanvullend heeft de provincie € 1.000.000 beschikbaar voor de KRW-opgave van de Grote Beek. Dit wordt voor de zomer van 2026 aanvullend beschikt. In de SOK 2026 wordt daarom uitgegaan van € 2.500.000 met een cofinanciering van € 1.250.000. De aanvullende beschikking loopt tot eind 2027. Wanneer deze middelen niet uitgegeven kunnen worden voor deze tijd, zal het waterschap uitstel aanvragen.

Dit investeringsvoorstel heeft betrekking op de kosten voor de planperiode tot en met 2028. Hiermee zal niet de volledige opgave voor de Grote Beek zijn afgerond. Medio 2028 zal een vervolgaanvraag komen voor een aanvullend krediet voor verdere planrealisatie. Op basis van de gehanteerde kentallen in de fiches van de SOK en de opgave van 16 km zoals benoemd in de KRW-factsheet wordt de planrealisatie grofweg geschat op € 4 tot 6 miljoen. Figuur 2 schetst het totaalplaatje van de kosten voor het gehele project.

Figuur 2. Totale projectkosten

Met dit eerste krediet wordt de planuitwerking verder voorbereid en worden de uitvoeringstrajecten t/m 2028 gefinancierd. Eind 2027/medio 2028 hebben we de resterende uitvoeringsopgave voor 2029-2030 in beeld en wordt daar aanvullend uitvoeringskrediet voor aangevraagd.

Kasritme

jaar	Uitgaven in €	Inkomsten in €
2023	140.000	70.000
2024	360.000	180.000
2025	250.000	125.000
2026	350.000	175.000
2027	400.000	200.000
2028	1.000.000	500.000
totaal	2.500.000	1.250.000

Meerjarenprogrammering

Deze investering is opgenomen in de meerjarenprogrammering van het programma Watersysteem.

Taak

Watersysteembeheer

Gevolgen exploitatie

Niet van toepassing

Kanttekeningen en risico's

We zetten in op een gedeeltelijke realisatie van de KRW opgave vóór 2027, gezien de omvang van de opdracht en de onzekerheden in de grondposities. Vanuit de KRW realisatiestrategie zullen er een aantal momenten zijn dat terugkoppeling naar het bestuur plaatsvindt. Daarbij zal ook de uitvoering en inzet van instrumenten aan de orde komen. Voor de risicobeheersing werken we conform KRW-verplichtingen aan zorgvuldige dossiervorming. Daarmee leggen we goed vast wat we doen, waarom we dat doen, welke keuzes we maken en wat de consequenties zijn voor de planning daarvan.

Een deel van de planrealisatie zal na 2028 plaatsvinden. In het gebiedsproces wordt onverminderd ingezet op het verkrijgen van de benodigde ruimte en de voorbereidingen daarvoor.

Juridische consequentie

De wijziging voor het realiseren van de KRW opgave op de Hummelose Beek en de Oude Kleine Beek is in december 2025 voorgelegd aan het bestuur. Besluitvorming en wijziging van het WBP kan aan het einde van de KRW periode eind 2027 plaatsvinden.

Participatie en communicatie

In het gebiedsproces zijn overheden, organisaties en grondeigenaren intensief betrokken. Er vindt regelmatig afstemming plaats met betrokken overheden, Terrein Beherende Organisaties en de LTO. Grondeigenaren worden betrokken door individuele gesprekken en bijeenkomsten in grote en kleinere groepen. Er is een website van het project Grote Beek en er is regelmatig communicatie naar grondeigenaren.

Uitvoering

Uitvoering vindt gefaseerd in deeltrajecten plaats zoals beschreven onder 1.2 en 1.3.